

UNSA ANG TORTURE?

STOP TORTURE

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Kung ikaw pisikal nga gipasakitan o gipaantos sa maski unsang pamaagi sa usa ka tawo nga aduna'y awtoridad aron makakuha og impormasyon o pagkumpisal gikan kanimo, o aron silutan, hadlok on baharan ka, kung mao, na-*torture* ka.

Kanunay nga ilegal ang *torture*: gidili kini sa *international law* sulod sa 50 ka tuig, ug sa tibook Pilipinas pinaagi sa *2009 Philippine Anti-Torture Act*.

Makatabang kanimo kining giya aron imong masabtan kung unsa ang *torture* ug uban pang dili maayong pagtrato (*ill-treatment*), ug imo pong mahibaw-an kung ikaw o ang usa ka miyembro sa imong pamilya nakaagi ba og *torture*.

Ang *torture* aduna'y upat ka importanteng elemento:

- **Gituyo** kini.
- Maghatag kini og **grabeng kasakit o pag-antos**.
- **Gibuhat** kini para sa partikular nga katuyoan, sama sa pagkuha og impormasyon o pagkumpisal, pagpugos o paghadlok kanimo.
- **Opisyal** kini – ang tawo nga nagpasipala kanimo kay usa ka opisyal (pananglitan, taga-gobyerno, pulis o militar) o naglihok sa ngalan sa usa ka opisyal.

Mga Kasagarang Ipangutana

P. Unsa ang kalainan taliwala sa *torture* ug dili maayong pagtrato (*ill-treatment*)?

T. Parehong ilegal ang *torture* ug *ill-treatment*. Lamang, mas bug-at ang pagpasakit sa *torture*. Kung ang nahitabo kanimo o sa usa ka miyembro sa imong pamilya sama sa *torture* apan kuwang sa usa ka importanteng elemento, mamahimo kining iklasipika nga madagmalon, dili makatawhanon ug makadaot nga pagtrato o silot—kolektibong gitawag nga dili maayong pagtrato (*ill-treatment*). Kinahanglan lamang nga opisyal sa gobyerno, pulis, militar o uban pang may katungdanan ang mihimo niini.

P. Kung ako posasan sa usa ka opisyal sa pulisya nga supak sa akong kabubut-on, *torture* ba kini?

T. Mahimong aduna'y awtoridad ang mga opisyal sa pulisya nga posasan ka. Pero, kung buhaton nila kini sa makasakit o makauwaw nga paagi, sulod sa dugay nga panahon (nga mahimong sakit) o aduna'y uban pang abusadong pagtrato, mahimo kining moresulta sa dili maayong pagtrato (*ill-treatment*), o sa grabe nga mga kaso, *torture*.

P. Kung tugutan sa mga opisyal nga niaresto kanako nga ako pasakitan o kulatahon sa mga higala o mga miyembro sa pamilya sa biktima nga ako konong giamong-amungan alang sa 'paspas nga hustisya', *torture* ba kini?

T. Kung anaa ka sa kustodiya sa pulisya, kinahanglan nga luwas ka gikan sa kasamok, ug responsibilidad sa pulisya ang pagsiguro niini. Kung tugutan o dasigon nila ang usa ka tawo nga among-amungan ka, mahimong usa kini ka dili maayong pagtrato (*ill-treatment*) ug kung grabe kini, mamahimo kining *torture*.

P. Kung pasakitan ko sa mga opisyal nga niaresto kanako tungod kay bayolente kong misupak sa pag-aresto, *torture* ba kini?

T. *Illegal* para sa pulisya nga mogamit og dugang nga puwersa kaysa sa gikinahanglan kung misupak ka. Ang sobrang paggamit og puwersa mahimong moresulta sa dili maayong pagtrato (*ill-treatment*), o kung grabe, sa *torture*.

P. Kung kulatahon ko sa usa ka opisyal sa pulisya, unya buhian ko gikan sa bilangguan sa sunod nga adlaw, *torture* ba kini?

T. Dili importante kung gipagawas ka gikan sa bilangguan o wala: ang pulisya wala'y katungod nga kulatahon ka. Depende kung unsa kagrade ang kadaot nga imong nahiaguman, o kung lambigit sa pagkulata ang upat ka importanteng elemento, mahimong usa kini ka dili maayong pagtrato (*ill-treatment*) o kung grabe, *torture*.

P. Kung mokadto sa akong balay/lugar nga gitrabahuan/komunidad ang usa ka opisyal sa pulisya o militar, pangutan-on ug kulatahon ko nga dili ko dad-on sa istasyon sa pulisya/kampo sa militar, *torture* ba kini?

T. Dili kinahanglang anaa ka sa pasilidad sa pulisya o militar aron ma-torture ka. Kung anaa ka sa ilawom sa kontrol sa pulisya o militar, ug wala ka misupak, wala'y rason para ikaw pasakitan. Nagdepende sa mga panghitabo kung *torture* ba kini o dili maayong pagtrato (*ill-treatment*) [tan-awa ang upat ka importanteng elemento].

P. Kung kulatahon ko sa mga tawo nga nagtrabaho para sa pulisya, sama sa “mga asset” sa mga pulis, mga tanod o miyembro sa *Civilian Voluntary Organization (CVO)* ug *Citizen Armed Forces Geographical Unit (CAFGU)*, o pasakitan ko sa mga kauban nga piniriso nga gitugutan sa mga guwardiya sa bilangguan aron sa pagmentinar sa kahapsay sa bilangguan sama sa ‘mayores’ gamit ang mga batuta, *torture* ba kini?

P. Aron mahimong *torture* o dili maayong pagtrato (*ill-treatment*), ang kadaot dili kinahanglang direktang buhaton sa usa ka opisyal – mahimo kining buhaton sa laing tawo sa ilawom sa mando sa usa ka opisyal, o base sa ilang pag-uyon. Pero, kung nagtrabaho ang usa ka tawo para sa militar o mga organisasyon sa pagpatuman sa balaod, maski unsa pa man ang ilang katungdanan, matawag silang mga opisyal sa gobyerno. Sila ug ang ilang labaw nga aduna'y mando kanila mahimong may kriminal nga responsabilidad sa pag-torture kanimo.

P. Kung kulatahon ko sa usa ka opisyal sa pulisya (o laing tawo nga aduna'y awtoridad) ‘para sa kalingawan’ o ‘aron tudluan ko og leksyon’ pero wala sila misuway sa pagkuha og impormasyon, *torture* ba kini?

T. Ang halos bisan unsang paggamit og puwersa batok sa wala'y mahimo nga piniriso nga moresulta sa grabeng pagpanakit o pagkahiagom matawag nga *torture* o dili maayong pagtrato (*ill-treatment*). Dili importante ang “rason” sa pagpasakit kanimo. Mamahimo lang nga mogamit ang mga pulis o may katungdanan og puwersa nga tukma lang aron luwas kang mahipriso.

P. Kung ako prisuhon nga nag-inusara lang (pananglitan, ibartolina) isip usa ka ‘paagi sa pagdisiplina’, *torture* ba kini?

T. Ang bisan unsang dugay nga nag-inusarang pagkapiso (kanang molungtad og pipila ka mga semana) kay gikonsiderar nga *torture* o uban pang dili maayong pagtrato (*ill-treatment*). Sa mga kaso sa mga bata o mga tawo nga aduna'y mga disabilidad sa huna-huna, mahimong ikonsiderar nga dili maayong pagtrato (*ill-treatment*) bisan ang mas mubo nga panahon sa nag-inusarang pagkapiso.

DILI PA GIHAPON KA SIGURADO?

Mahimong pisikal o *psychological* ang *torture*. Mahimong sakop niini ang daghang nagkalahin-laing klase sa mga pag-among-amung ug dili makatawhanong pagtrato.

Ang mga pananglitan sa pisikal nga *torture* nga gisilutan sa *Philippine Anti-Torture Act of 2009* mao ang: sistematikong pagkulata, pagsumbag, pagpatid, pagbunal gamit ang batuta, puwersadong pagpakaon og pan-os nga pagkaon o uban pang mga butang nga dili angay nga kan-on, pagkuryente, pagpaso sa sigarilyo o pagpaso gamit ang mga init nga kabilya o mga kemikal, paghumol sa imong ulo sa tubig hangtud sa punto sa pagkalumos, paghikot o pagpugos kanimo nga nga ibutang ang imong kaugalingan sa lisod ug kapoy nga posisyon sulod sa pipila ka mga oras, paglugos ug sekswal nga pag-abuso, pagputol sa parte sa imong lawas, pagtangtang sa mga ngipon o mga kuko sa kamot, pagbutang og plastik nga bag sa imong ulo hangtod sa punto sa pagtuok.

Ang mga pananglitan sa *psychological* nga *torture*, *illegal* usab sa ilawom sa *Anti-Torture Act*, mao ang: pagtabon sa mata, paghulga og kadaot sa lawas o pagpatay – kanimo o sa imong mga paryente, nag-inusarang pagkapriso, pagpriso sa sikretong mga pasilidad sa detensyon, dugay nga pagpangutana, pagpakauwaw sa publiko apil ang “*show trial*”, pagpuwersa sa imong pamilya nga motan-aw sa pag-torture kanimo, pagdili sa pagkatulog sa dugay nga panahon, pagbawal sa komunikasyon sa imong pamilya.

ANG BALAOD

Base sa *United Nations Convention against Torture (UNCAT)*, usa ka kasabutan tali sa mga nagkalahin-laing mga nasud, giila nga *torture* ang binuhatan diin gituyo ang grabeng pisikal nga pagpanakit sa lawas o pagpaantos sa huna-huna sa usa ka tawo aron makakuha gikan kaniya og impormasyon o pagkumpisal, o aron siya hadlokon, pugson o silotan tungod sa iyang binuhatan o gidudahang gibuhad, o tungod sa diskriminasyon. Matawag nga *torture* ang usa ka binuhatan kung gihimo, gimanduhan, gitugtan o giuyunan sa usa ka pampublikong opisyal o uban pa nga milihok sa ngalan sa kapasidad sa opisyal. Ang UNCAT ang basehan sa *Philippine Anti-Torture Act of 2009*, pero dili pareho ang duha. Ang mga tubag niining giya base sa *international human rights* law ug ubang internasyonal nga mga tamdanan, nga mahimong parehas sa *Anti-Torture Act*.

UNSA ANG IMONG MAHIMO?

PAGPASAKA OG REKLAMO SA ANGAYAN NGA MGA AWTORIDAD

Kung ikaw, o usa sa imong mga kaila, nakaantos og *torture* o dili maayong pagtrato gikan sa mga awtoridad, aduna'y mga lakang nga imong mahimo aron makakuha og hustisya, suporta ug kompensasyon. Katungod nimo kini sa ilawom sa nasudnon ug internasyonal nga balaod.

Aduna'y pipila ka mga opsyon nga kapilian sa mga tawo nga gi-*torture*. Pindot dinhi sa link aron mabasahan nimo ang mahitungod sa mga bentaha ug mga disbentaha para sa kada usa, ug kung unsa ang proseso. Wala'y garantiya sa kalamposan, pero mao lamang kini ang paagi aron makakuha ka og hustisya.

TABANGI KAMI SA PAGSUMPO SA TORTURE SA PILIPINAS

Idugang ang imong ngalan sa pangkalbutanong petisyon nga nag-awhag kang Presidente Aquino nga mohimo og mga gilayon nga lakang aron masumpo ang *torture* ug mahatagan og hustisya ang mga biktima. Awhagon ta siya nga siguradohon nga aduna'y epektibong imbestigasyon og prosedyon, ug aron magmugna og independiyenteng komisyon sa mga reklamo batok sa mga pulis (*independent police complaints commission*). Wala'y maski kinsa -- opisyal man sa gobyerno, militar o pulis -- ang labaw sa balaod.

WWW.AMNESTY.ORG.PH

Index: ASA 35/010/2014 Cebuano

Nobyembre 2014

Amnesty International Philippines

18 A Marunong St., Bgy. Central,

Quezon City 1100

Philippines

Tel: +632 3764342

Email: section@amnesty.org.ph